„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом петком и недељом на целом табаку, а уторком, на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Георгијевића на главној пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 149. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 29. СЕПТЕМБРА 1892. ГОДИНА XXVII.

ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: СТЕВАН ЈОВИЋ.

НАПРЕДЊАЧКИ ПОЈМОВИ О НАРОДНОМ ПРАВУ.

Пажљиво прочитасмо у 107. бр. „Видела“ извештај са збора „Напредне Странке“ за срез смедеревски, одржан у Смедереву 6. о. м. и тек сада доспевамо да се осврнемо на тај збор, јер је баш потребно да и ми о њему проговоримо; потребно је због тога, јер тамо падоше речи, које се не могу тако олако мимоићи, пошто доказују јасно: каква су својта ти „напредњаци“, а доказују и то да можда нису по све празне речи које се у последње доба проносе из Београда: да радикали, ако код идућих избора и добију већину, не ће доћи на владу, него ће се покушати са енергичним апсолутизмом. А сад, како ће то испасти, то је друго питање, којега се данас дотицати не ћемо.

Главну реч на том збору имао је бивши напредњачки министар Димитрије Маринковић, и он рече да ће свој говор удесити тако: да се види, да ли има разлога да напредњаци и даље постоје као странка, па ће за то говорити о бившој напредњачкој влади, јер се радови једне странке најбоље цене по делима њене владе.

Г. Димитрије Маринковић пошто се најпре похвалио како је напредњачка влада саградила жељезнице и испословала везе истих са жељезницама турским и бугарским (а установе берлинског конгреса?), склопила трговачке уговоре и тиме не само дала већи полет трговини и радиности него и укинула капитулације, прогласила краљевину, подигла народну банку, старала се за националне интересе на страни устројењем консулата у Старој Србији и Маћедонији (види књигу Спиридона Гопчевића!!), подигла друштво Св. Саве и академију наука, организовала и спремила војску (види: Сливница!), увела реформе у просветној и судској струци (дивота те реформе!) — рече дословце:

„Напредњацима се пребацује, да су газили законе и устав. Но у чему је и где је то гажење устава? Знам да ће ми наши противници одмах узвикнути: „а двогласци“? Но ја ево јавно тврдим, да је радња напредњачке скупштине у овој ствари тако сагласна и са уставом и са законом о пословном реду у народној скупштини, да бих ја имао смелости да ту ствар браним пред каквим хоћете стручним судом и уздам се да бих је потпуно одбранио и оправдао. Она је само за оне неразумљива, који неће да је разумеју, или који о њој суде по писању у новинама, а не по закону, јер закон је овде тако јасан, да му никаквог тумачења не треба. Он наређује: да се сваки онај посланик, који не хтедне долазити у скупштину и тиме онемогући да скупштина може радити, из скупштине „искључи“ и „други“ на његово место избере. А знате ли браћо, шта то значи, та реч: „искључи“? Ја ћу вам то у једном примеру најбоље показати. Кад се на прилику какав судија из суђења у једном делу искључи, то значи, да тај судија не може судити у томе делу не само тога дана, но никад док год то дело не буде пресуђено. Тако и онај који се из скупштине искључује не само што не може више у тој сесији радити, но не може за ту исту сесију ни на ново изабран бити за посланика. (?!!) За то закон и наређује, не само да се у том случају нов избор учини, но да се мора други посланик у место искљученога изабрати; јер ако ће се опет изабрати онај што неће да долази у скупштину, онда није никакве вајде (!!) од његова искључења. И за то ако би неки од бирача ипак за тако искљученога гласали, њихови се гласови не би рачунали, као год да судати за неког који је судом изгубио право да се бира за посланика, или који иначе нема својства за то. Са ових разлога, није ни наша скупштина примила опозиционе посланике, који су из скупштине искључени, него је примила оне, који су за њима имали највише гласова. Радикална и либерална опозиција знала је све ово добро, па је ипак изашла из скупштине само за то да скупштину у раду спречи, те да влада буде на тај начин приморана да распусти скупштину и ако је у њој имала $^3/_4$ својих посланика (?!)

Па зар је то било уставно и по закону?

Ви видите колику сад дреку дижу радикали што су код своје већине у скупштини отерани с власти, а онда нису на то мислили, него су ишли да пошто по то влада или одступи или скупштину распусти и ако су у оном тренутку интереси земље захтевали, да влада нити одступа, нити, скупштину распушта. Ја рекох у оном тренутку, а ево зашто. У то време пао је био Бонту, предузимач наше жељезнице. Да би се штета која би отуда настала за нашу земљу избегла, министар финансије г. Чеда отишао је у Париз и нашао ново друштво, које ће продужити грађење наше железнице по исту цену и ако буде какве штете од пада Бонтуовог да оно и ту штету на себе прими. Али то друштво није хтело ни будаком да удари у земљу док ту нову погодбу и скупштина не одобри. А да се чуло само, да је влада тада или одступила или скупштину распустила, на сам тај глас, за неколико минута, плануло би Србији равно 40. милијуна, јер од нове погодбе не би било ништа.

А да Србија не претрпи тако огромну штету ја мислим, да би сваки Србин радо свој глас дао, да се не четвртина, не половина посланика но ако хоћете и цела скупштина истера, онда кад она својим штрајковањем хоће толико да оштети земљу. У осталом да вам још нешто кажем. Подобан овоме случају, био је пре 2—3 године у Француској. Чули сте, ваљада, за неког генерала Буланжера. Због осуде за полит. кривицу (!!) он је изгубио био право да буде биран за посланика, али њега ипак изберу и то с дуплим бројем гласова него што је имао његов противник. Па шта је радила француска скупштина? Оно што и српска у години 1882. (?!!) Није избор уништила ни нов одредила, као што је код нас опозиција тражила већ је против-кандидата Буланжеровог са мање гласова примила за посланика а Буланжера одбила. Видите, дакле, да ми имамо за наш рад оправдање у раду једне скупштине најнапреднијој земљи у Европи.“

Но, шта велите на ово објашњење? Дивота! Зар не? Дакле закон је одредио: да се онај нар. посланик, који не ће да долази у скупштину, мора искључити и на његово место изабрати други. То апсолутно није истина. Закон одређује не само у Србији него и у другим државама, да онај посланик, који не ће да долази у парламенат, губи мандат и да се онда за тако упражњено посланичко место има расписати нови избор, но никако не одређује, да се онај исти посланик не би могао више изабрати, јер кад би тако било, онда не би била могућа парламентарна опозиција, односно узето би јој било њезино најјаче оружје, т. ј. да она одласком из скупштине осујети рад исте, т. ј. рад који она сматра, да није сагласан са интересима земље и са вољом праве већине народа, те тако да владу присили, да се позове на народ и онда да се новима изборима пречисти за отаџбину штетан или баш убитачан политички положај.

Г. Маринковић се позива на случај са генералом Буланжером у Француској — но исти је квалификацију за народног посланика изгубио услед судбене пресуде, но није истина, како он вели, ради политичке кривице, него ради кривице, која му је одузимала грађанску част, а у таком случају са свим је природно, да такав осуђеник не може бити народни посланик ни у опште вршити какво јавно звање. А јесу ли срп. посланици, које није трпела напредњачка влада, изгубили били своју грађанску част?

Велики је мудрац г. Маринковић! Он изнесе за пример генерала Буланжера — а за што није изнео прилике, које су настале, кад су оно Чеси водили пасивну оповицију против аустријске владе, те су, пошто не хтедоше доћи у рајхсрат искључени, но увек и увек поново изабрани, а никоме није ни на ум падало, да ствара двогласце?! Зар може, сме ли једно минастарство да буде јаче од огромне већине народа, где је законита форма владавине парламентарна, а не апсолутистичка?

Интересантно је кад говори г. Маринковић да су напредњаци у скупштини имали три четвртине својих посланика. Па ако је то било тако, што су вам требали двогласци, кад сте ви са том огромном својом већином могли законито извести све што сте хтели? Но, баш због тога, што не имадосте ту већину (а и оно посланика што их имадосте скрпили сте насиљем код избора) морали сте правити разне ујдурме!

Но највећи цинизам показује се у оним речима г. Маринковића где он вели, да су интереси земље захтевали да влада не одступа ни скупштину распушта и да би у том случају сваки Србин пристао да се цела скупштина истера, кад она својим штрајковањем хоће толико да оштети земљу! Дакле 7—8 напредњачких министара боље зна што је земљи корисно него $^7/_8$ народа те земље? Та ко би трпео ту штету (ако би је у истини било)? Ти министри или народ? Па ако је овај вољан трпити ју, којим правом могу или баш смеју да га спрече ти министри? За цело дивни појмови гг. напредњака о уставности! И ти људи, пошто их је народ онако срамно истерао са њихових столица и присилио њиховог газду Милана да онако жалосно сврши своју каријеру, још се и данас размећу и држе да је њихова странка потребита народу! За цело чудовиште, које нормално развијена памет не може разумети!

Врло је интересантно и оно што рече г. Маринковић о српско-бугарском рату. Ево што рече:

„Да пређемо сад на једно најтеже оптужење. А то је рат с Бугарском. Нашим противницима је непрестано на устима Сливница. Ко не би знао непоштење наших противника, он би, Боже опрости, држао, да су се на Сливници борили с нама они, а не Бугари. Толико их пакост заноси да не осећају ни увреду, која се тиме наноси поносу и образу српском.

Али да оставимо наше противнике у таквом њиховом жалосном задовољству, па себе ради да се запитамо: шта је имао да значи рат с Бугарима? и шта је узрок неуспеху?

Браћо моја! Још кад је злокобни сан стефански уговор повукао границу бугарске кнежевине од Дунава и Црног мора, па је истерао на јегејско море код Кавале, Србија је могла видети шта јој је у будућности спремано. И нико ко је памети имао, није могао ни посумњати, да Бугари потпомогнути њиховом и нашом „браћом“ Русима, неће сваку прилику употребити да те границе опет добију, при свем том што их је берл. конгрес поткресао. И заиста, пловдивски преврат био је први корак на том путу. Питам вас шта је требала Србија да ради у том случају? Је ли заиста требала да скрсти руке, као што је опозиција хтела па да се радује како је Бугарска кнежевина са још једном великом облашћу оснажена, та да ускоро с успехом може и Македонију да узме и своје границе опет на јегејско море истера? Или је требала да је у томе омете, те да јој је лакше одбранити и Македонију? За српски патриотизам ни онда као ни сада није било тешког избора, али су српски радикализам и либерализам налазили, да је то био братоубилачки рат, и да се није требао водити, и зато су нарочито радикали из све снаге запели, да тај рат, кад га нису могли предупредити, бар испадне за Србију несрећно. Не говорим ја браћо, ово на памет ни из пакости. Писмо шефа радик. владе и странке, које је он сам признао за своје, то потврђује. Он, истина, вели, да је то писмо написао, али га није послао, но му је украдено. Али зар није за осуду и само то, што је једном Србину могла да дође и на памет, таква издајничка мисао а камо ли да је још стави црно на бело.

И ја вас питам: шта би рекли противници наши, кад би не дај Боже код нашег шефа нашли макар као просту белешку, која би нешто палик томе била а не кано ли формално писмо?

Што се неуспеха тиче, ни томе напредњаци нису криви, но тадашња опозиција. Напредна влада знајући шта јој спремају у Бугарској њени рођени синови, морала је читаву дивизију држати наспрам Видина и тиме главну војску ослабити и ако тамо велике војске непријатељске није било, али је било несрећних синова, који су спремни били да у часу, кад Србија ступи у рат, унесу у земљу буктињу буне и грађ. рата. Ето то је прави узрок нашег неуспеха. И ма шта они сад говорили, историја им за то неће остати дужна.“

Дакле Србија је могла да спречи да се не сједине Бугарска и Источна Румелија? Није ли то баш огромна глупост, кад се зна да то сједињене нису могле спречити ни велике власти, које потписаше берлински уговор?! Но узмимо да је тај напад на Бугарску био паметан и оправдан, зашто га нису Милан и напредњаци извели с места? Зашто су чекали док се Бугарска спремила да одбије напад? Или још боље зашто нису српску редовну војску боље спремили за акцију — односно где им је била народна војска? Јесте ли прочитали књижицу Паје Путника о битци код Пирота? Јесу радикали били криви кукавичлуку и управо грозној не способности ондашњих српских војсковођа?

О непоштеној подвали да су се за време већ букнулога рата радикали спремали да војују против своје отаџбине, да уносе у земљу „буктину буне и грађанског рата“ те да тако испане рат са Бугарском „несрећно“ — није вредно трошити ни речи, после свега онога што се о томе толико пута писало и говорило. Но, узмимо, да је и било тако, зашто би били радикали то чинили, да сте ви поштовали народну вољу и покорили јој се, да сте владали уставно а не апсолутистички? И кад сте већ ви проузрочили народно незадовољство, зашто сте се упуштали у рат код тако незгодних и опасних прилика? Је ли вас на тај рат овластио народ или ваши „двогласци“?

Бадава извијате. Да сте ви имали на расположењу не само ону дивизију, коју онако лудо остависте код Видина, него да сте имали још десет дивизија, ви би и опет били настрадали, јер сте били сви заједно конфузни и не способни до зла Бога и јер се сретан рат не може повести где нема народног одушевљења.

И пошто је ово све што овде написасмо света истина, не мора ли човеку управо да стане памет, кад види: како се ви размећете?! За цело жалосно и онда није тешко разумети вас и вашу праву браћу либерале — онда за цело није тешко разумети да је оно, о „јужно-словенском Пијемонту“ жалосна и горка иронија!

Поглед по свету.

— Један мађарски лист на немачком језику, који заступа политику грофа Апоњија, доноси згодну белешку о министру спољашњих послова грофу Калнокију. Он између осталога вели: „Ми се не можемо потужити на грофа Калнокија изузев због тога што у довољном броју не употребљује Мађаре ни у министарству, ни у дипломацији а ни у консулатима, даље: што код св. столице у Риму не заступа права Мађарске, што има врло слаб уставни осећај, те не подноси делегацијама црвене књиге и што о политичким догађајима не извештава ни мађарску владу, а ни делегације у оној мери, колико би то требало. У том погледу је он присталица Метернихове школе. Но за то ипак уме он да се увија тако, да до сада није дошао у сукоб ни са парламентима ни са делегацијама, а биће због тога, што су та уставна тела врло питома те им нема равних у целој Европи.

Но ипак морао је претрпити напад са стране Младочеха, и то од посланика Ајма. То је била једна оштра панславистичка (!!) полемика против тројног савеза и против спољашње политике грофа Калнокија, а нарочито на истоку. Министар причинио се канда је изненађен, и онда изрекао је онај исти говор, који би био држао да га Ајм није напао. И овде лежи његова способност у томе, што се измакнуо из пред непријатног напада Младочеха, па се није хтео упустити с њима у борбу. Он се причињавао канда одговара, но одговорио није ништа. Он је просто прескочио преко свих оних питања, које је панславистички (!!) интерпелант злобно изнео, да га или намами у руску мрежу или да Аустро-Угарску доведе у противност са Русијом а с монархијом, наравно, и министра Калнокија. Кад човек прочита експозе Калнокијев није ни мало паметнији него што је пре био, а није ништа ни покварено, само имамо више једну интерпелацију и један одговор.“

— Из Галиције јављају, да се тамо народ још увек у доста великом броју ноћу сели у Русију а да је жандармерија на граници преслаба да то селење спречи.

ДОПИСИ.

Будимпешта, 23. септембра. (Делегације — Разно.) Познато је већ да се заједничка делегација састала, да већа о судби заједничке монархије. Као обично, тако су и овом приликом чланови делегациони поздравили, евентуално претставили и учинили своје подворење Њег. Величанству. Том приликом било је и говора, који су значајни с тога, што нам они зар кажу, како се у вишим круговима мисли о политичком стању наше домовине. Речи, које су том приликом пале, учинише на овдашњу штампу врло добар утисак. Особито је у владиној штампи овладало одушевљење због експозеа Калнокијева. А како и да не? У делегацијама седе јаке две трећине владиних мамелука, који ће за љубав својих мандата и дијурне признати и да је црно бело, ако то само неко захтева. Опозициони листови до душе не схваћају стање ствари и говоре приликом поздрава делегационог, онако као владини листови, али је и њихово држање у овом питању и сувише млако и лабаво. Карактеристике ради, донећемо мишљења некојих листова овдашњих у целој ствари, која се и наше коже тиче.

Полузванични „Немзет“ плива у радости, што захтеви војни и наше финансије не стоје у неспоразуму једно с другим него иду заједнички корак у корак (?!) Наглашује даље, да наша дипломација својим гарапцијама о миру само повећава и утврђује међународне корисне везе. — Да богме, „Немзет“ само тражи мира, њему је добро и то, што наш војни бице износи ове године неколико милијона више него лане. До душе, цифре па папиру задовољавају нашу дипломацију и владино новинарство, али шта народ мисли, плаћајући све више и више, о том „Немзет“ не води бригу. — Орган Апоњијеве странке „Пешти Напло“ такође нема ништа против тога, што се захтеви војеног бицета повисише ове године Он држи, да ће то „неколико“ милијона повишице задржати, да не буде рата. За тим хвали горњи лист тројецарски савез, тврдећи да га све политичке странке, без разлике одобравају, те је према томе Угарска најјачи стуб тога савеза. Међутим се не слаже поменути лист са држањем Немачке. „Немачка“, вели тај лист, „није нас потпомагала у нашим тежњама према Србији, Бугарској, Румунији и Турској. С тога је уплив Угарске пао у Београду а у Бугарској нису ствари доведене у ред“. За тим по обичају свом, напада Апоњијев лист на Словене а особито Младочехе. Али то је његова стара песма на нов глас. Орган крајње левице „Еђетертеш“ истина није тако усхићен као „Немзет“ и „Пешти Напло“, али је и он задовољан државном спољном политиком. Што се тиче војеног бицеа, жели поменути лист, да га делегати подвргну најстрожијој критици. Тражи даље, да војни кругови буду правични према мађарским народним интересима. Најпосле захтева, да се Мађарима даде мађарска војена академија. — Опозициони „Будапешти Хирлап“ окомио је убојно копље своје против грофа Људевита Тисе, што је исти у свом поздравном говору изрекао речи: „монархија и у њој угарска држава. Лист сматра ове речи као „државоправни монструм“. „Кога заступа гроф Тиса у делегацијама?“ пита поменути лист. „Гроф Тиса и делегати угарски заступају Угарску као специјално заступство угарског сабора и гроф Тиса не може ни говорити у име монархије, јер тог мандата он нема. Нема монархије у којој се крије Угарска, јер је суверена угарска држава сама за себе монархија“. „Чувајмо се“, вели „Б. Хирл.“ „рђавих термина, јер то може имати кобних последица!“ Тако „Б. Хирл.“, а „Мађар Хирлап“ неда опет мира министру председнику Сапарију, што је допустио да у престону беседу уђе пасус о трговачком уговорима угарским са Србијом. „То није“, вели поменути лист, „заједничка ствар, него је то питање резервисаних права сабора угарског“. — То су ето мишљења разних главнијих листова овдашњих о говорима приликом поздрава Његовог Величанства.

Угарски сабор неће ових дама имати својих седница све до 5. октобра по ст. кал. а и тога дана ће бити само кратка формална седница.

Познато је, како су овдашњи листови писали, да је председник београдске општине М. Р. Маринковић дао преко преобучених пандура растерати један збор либералне странке у Београду. У данашњем свом броју доноси „Пестер Лојд“ изјаву г. Милована Р. Маринковића у којој је поменути као председник општине тражио, да се горња вест опровргне, јер у целој ствари нема ни мало истине. — Тако наседају овдашњи листови слушајући своје дописнике, којима је стало највише до тога, да од малене Србије начине „Sensationsland“.

Сутра ће по свакогодишњем обичају бити у овдашњим иноверским црквама парастос у част такозване „тринајсторице арадских мученика“ из 1848/9. године. Ове године придружила се тој слави и универзитетска омладина. Универзитетски клуб ће изаслати и своје изасланике у Арад, где ће бити свечана слава. Један од изасланика зове се Сава Јоановић. Поменути господин је на жалост Србин чисто српског соја и колена.

Овдашње листове веома занима, ко ће бити наименован за дворског министра, пошто досадањи министар дворски Сеђењ-Марић постаје послаником у Берлину. Има разноврсних версија. Неки мисле, да ће то место задобити подпредседник клуба владине странке Карло Хусар. Но, ова вест као да не одговара истини. Сви су изгледи, да ће то место задобити садањи велики жупан пожунски гроф Јосиф Зичи.

Вођа умерене опозиције гроф Алберт Апоњи спрема се, да 5. октобра п. с. сађе мало у Сомбор, да настави и тамо своју агитацијону акцију. Том приликом мисли се, да се цела опозиција у Бачкој живо оружа, да што свечаније манифестује своју снагу и своју привржeност према Апоњију. Љубопитљиви смо, како ће се овом приликом владати Срби Сомборци. До душе, кад се у Сомбору налази на већу бруку Српства несретника, који бирају Кошута за почасног грађанина, зашто се не би нашло српске „сложне“ браће, која ће прославити Апоњија као спаситеља домовине. До душе како се чује, од како је у сомборској „српској читаоници“ нов гостионичар није још било никаква скандала. За што не би дакле Апоњијев долазак у Сомбор дао познатој клици прилике да приреди пијанку онако „in höherem Grad“?! У осталом видећемо и дочекаћемо и то. Свака сила за времена....

Колера се овде све већма шири. На жалост има већ доста људских жртава, које подлегоше тој немилој болештини. Изгледа као да ће се она учврстити овде за дуже времена. Поговара се, да ће се морати распустити и школе, ако колера обузме јачи мах. Будимпешта се налази заиста у великој опасности и ако се за времена не учини све, што је потребно, да се тој опасности енергично стане на пут, може многа капа остати пуста. =

Београд, септембра. Либерали терају даље својим „либерализмом“. Између толико и толико њих, који су онако „преко ноћи“ бачени на сокак „по потреби службе“, јер нису купили либералне карте, ето дошао је сада ред и на некога Антонију Коблишку, марвеног лекара. Он је, ваљда знате, контрактуални чиновник, дакле на њ се, ни у једном случају не може применути познати §. 76. о отпуштању чиновника, па да видите чуда, отпустили су га по §. 76! Но, да наши либерали покрију ово безакоње, попели су се на лабаву висину њиховог лабавог патриотизма, па бране г. министра, да је ипак добро урадио, јер да је Коблишка странац, Чех и да је Шокац.*)

Либерална влада све се више уверава да јој је кратак век. Виде јадници, како расте огорчење народно и разуму ово одушевљење и заиста лепу слогу у моћној радикалној партији, која је спремна да све своје жртвује а да од силника одбрани народна права и политичне тековине. Да вам само забележим неколико радикалних зборова, који су се држали ових дана. Збор у Жичи одржан је 21. септембра и било је 2000 чланова. Тако и у Кучеву и у Гроцкој. Залуд претње од стране власти, залуду сваке запреке, радикали неће да сустану.

Атаци од стране владе у ово задње време против општина у Београду и Пожаревцу, у велико занимају наше јавно мнење и са нестрпљењем очекујемо, како ће се свршити. Београдској општини се подмећу свакојаки клинови, само да се из ње истисну радикали. Управа Београда од општине тражи управо нечувене захтеве да се изврше, а што год општина нареди, то управа поништава. Помислите чак је поништила и многе одредбе, које је општина издала ради колере! Општина, у интересу народног здравља то не дозвољава а управник глоби председника Маринковића са 200 динара глобе. Маринковић се жали државном савету а овај као што је оправдано, закључује да је пресуда управитељева незаконита те ју укида. Сад управа иде и даље. Тражи од општине, да се општински редари, ноћни стражари, пожарници и др. подвргну жандармерији. Овим се иде на то, да би влада у своје руке узела општ. полицију и чинила што она хоће, да би све садашње званичнике отерала и та места поделила међу либералима. Разуме се, да општина на то неће и неможе пристати, јер је то очита и безочна повреда закона. Председник општине Маринковић тражио је за то аудијенцију код регенства, те је о томе говорио са Ристићем прошле суботе од 7—8 сати у вече. У вароши је ради овога велико огорчење завладало против владе, тим више кад она сада насилно изнуђава од свију чиновника у свима звањима потписе на неку неповереницу против општине. Тако је радила и у Пожаревцу и тамо је хтела ујдурмисати неко неповерење и на основу истога из општине истерати радикале. Но, прошла је онако, како ће проћи и у Београду. Јер на збору радикални кметови место неповерења, добили су поверење. И знате, шта сад бива! Ево вам једног примера: пожаревачки капетан сазива општ. збор у Смољивинцу, да чита програм владе. На збор нико не долази, јер нико не воли да слуша либералне лакрдије а капетан подиже тужбу против народног посланика Богдановића, да је он свему крив и тужи га, да је држао некакав велеиздајнички говор. „Борба“ и „Одјек“ пуни су безакоња од стране владе, те „Борба“ у 5. бр. одлучно позива грађане, да се јуначки боре против апсолутизма, који се помаља и код намесништва и код владе. —

А сад да вам напишем неке ситније ствари, које ће занимати и вашу публику. Наш вредни комичар Бабић позван је у Беч, да и тамо покаже своју комичну вештину. Бабић је први комичар у Српству, и заслужио је да буде први.

Ових дана др. Мита Поповић даровао је друштву св. Саве, за успомену своје покојне мајке, 500 динара. Живео!

У Нишу се појавио један чивутски безобразлук, да га је вредно заиележити. Тамо неки Јеврејин Сасон отворио дућан и добро, ако му цели еспап вреди 1000 дин. Да не заостане иза своје браће он је знао да вара муштерије на врло фини начин. Вредни нишки лист „Слобода“ приговорила му је, а наш ти Јеврејин ни више ни мање, већ тужи суду уредништво „Слободе“, што му је оно тобож покварило леп глас и кредит међу муштеријама и тражи за отштету ништа мање (промислите!) него багателу од — 20.000 динара!! Кажу нам да Јеврејина заступа неки адвокат-либерал само с тога, што је „Слобода“ радикални лист. Жалосно. Овако распламћена партијска страст на послетку ће нам почети да треби и грађанске и српске врлине — јер, сумњамо, да би игде ови Сасони нашли за адвоката синове оне земље, којој Сасони сисају крв и зној. =

*) Није истина, да је Антоније Коблишка странац и Чех, ма да су и Чеси наша браћа. Коблишка је до душе син ческог оца, али се родио и васпитао у Дубровнику. У време, у оно златно омладинско време г. 1882. Коблишка се највише истицао у радовима српске омладине и за Српство у Дубровнику много и много урадио. С тога су га власти узеле на нишан, с тога није могао, да тамо добије места. Отишао је у Србију, као Србин у српску земљу, отишао је не од обести, него од љуте невоље — и у Србији кроз ово неколико година владао се „српски“, као сви Срби Дубровчани, који тамо живе. Његов је једини и тешки грех, што је радикал. Али нека нам докаже либерална влада, да су само либерали свесни Срби и ми ћемо јој бегенисати, кад све нелиберале овако недостојно прогони. А то стоји, истина је, да је Коблишка римокатолик — и ми жалимо, да се тог средства прихватају либерали. Ако игде, у Србији би се имала високоуважити мисао, да је „братац мио, које вере био“, јер ето и други Дубровчанин Матија Бан, један од главних стубова либералне странке, римокатолик је, па је ли га за то икад и један радикал прекорио? — Уредн.

Вести из места и са стране.

Сазив сабора. Јављају нам из Сремски Карловаца, да је патријарх путем министра-председника предложио Његовом Величанству, да се наш народно-црквени сабор сазове за дан 24. октобра (5. новембра). Ове недеље разаслаће се ново спремљене „уредбе“ свима народним посланицима.

† **Павле пл. Михајловић** овдашњи свештеник и умировљени учитељ, после кратког боловања умр'о је прошле суботе у 67-ој години живота. Лака му земља.

Позив. Одбор за припремну радњу око оствареља свештеничког удружења издао је позив на цело свештенство карловачке митрополије, којим се позива у свештеничку скупштину, која ће се држати дана 12. и 13. октобра у Н. Саду а са овим дневним редом: „Призивање св. Духа, отварање скупштине, привремено конститујисање скупштине, претрес нацрта правила за удружење, избор председника, подпредседника и перовођа скупштине свешт. удружења, избор и гл. одбора, благајника, саблагајника и ревизора, саветовање о издавању листа, као органа удружења, саветовања о катихетичкој настави у основним и средњим школама, саветовања о уређењу мировине свештеничке, свешт. удовица и сирочади, донашање резолуције у којој ће се обележити од стране свештенства становиште у погледу предлога за устав карловачке митрополије, предлози појединих чланова, саветовање о месту где ће се држати идућа скупштина свештеничког удружења, избор чланова за оверовљење записника скупштинског, затварање скупштине.

Повереница. Како читамо у нашем дичном „Бачванину“ тамо су неки учитељи држали учитељски збор, да би се издала повереница Вукичевићу. Г.г. Благојевић и Арсенић устали су против тога, велећи, да учитељи не могу рећи је ли или није истина, што се писало против Вукичевића, дакле да је на њега ред, да се он брани — а к томе су доказивали необоривим доказима, да су неки чланци у „Застави“ потпуно истинити — а противници не само да су ћутали и да нису могли те доказе оборити, већ су их de facto и сами признали, кад су то наглашивали, да треба осудити онакав начин писања. Наши читаоци знају врло добро да они чланци нису писани на ружан начин — но, кад већ Вукичевићеви лакеји не знају да осуде друго већ начин, кад не могу да побију оне доказе, који бацају жалосну сенку на Вукичевића, ми се сећамо једне причице: У Босни рекао сељак једном чиновнику да је лопов. Позван пред суд, он докаже да је тај чиновник збиља лопов. А судац? „Знам, знам и ја, рече да је лопов, али тебе осуђујем што си му то јавно казао.“

Колера. У Будимпешти су ради колере затворене све школе изузев свеучилиште и политехнику. Од 26. септембра до 7. октобра по нов. оболело је од колере 205 особа а умрло 88 дакле 42 перцента, што, обзиром на велики број становништва, није много. По најновијим вестима колера попушта.

„Банаћанин“, обећава у својем последњем броју, да ће од сада најодлучније бранити Српство и српске интересе, а нарочито народна наша автономна права. Ма да смо и до сада у главном могли бити задовољни са правцем овог кикиндског листа, опет, кад се сетимо многих прилика, у којима се није знао баш мушки држати на српској висини, ова нас је вест у велико обрадовала, а тим више што су се око „Банаћанина“ окупили наши млади људи, које ми познајемо као праве, радине и одушевљене Србе и уверени смо, да ће своје обећање испунити. „Банаћанин“ у мало речи каже свој правац: биће му исти, какав је и „Бачванина“ и „Врш. Гласника“. Може ли се лепше препоручити?

Кошутова улица. Јављају из Будимпеште да тамошњи грађевни савет није пристао на захтев варошког преставништва, да се Хатванска улица прозове Кошутовом улицом. Вај Боже, шта ће сад шовинисте?

Браниклије у Сомбору приређују велику бакљаду. Знате коме? Грофу Апоњи-ју, који ће тамо идуће суботе „усрећити“ Сомбор. Зна се, да су господа приређивачи бакљаде Браниклије — јер они делом пишу дописе у „Бранику“ а делом их опет „Браник“ сваком приликом узима у заштиту.

Новије вести.

Сибиљ. На захтев државнога наодветника у Колошвару беше пред овдашњим истражним судцем Александром Гедри, преслушан Еуген Броте, власник „Трибуне“ и румунске штампарије, због меморандума, којег су Румуни у Бечу предали у кабинетској писарници Његовог Величанства.

Брно. Заједничка конференција свих ческих посланика, из Ческе, Моравске и Шлезке одржаће се 1. новембра по нов. у Прагу, како је то закључено у овдашњем извршном одбору.

Беч. Немачки цар Виљем стигао је овамо.

Париз. Очекива се сваки час вест да је пуковник Додс заузео Абомеј престоницу Дахомеја. Он је добио налог да поруши палате краља Беханзина и храмове у којима се приносе људске жртве, као знак, да се Французи не шале, и онда да се са својом војском врати у Портоново.

Петроград. Цар, царица, престолонаследник, вел. кнегиња Ксенија и велики кнез Алексије Александровић стигли су у Скијерњевице.

Париз. Кинеска влада известила је заступнике страних власти да је забрањен увоз оружја и муниције у подручје царевине, изузев у случају, кад би то захтевала сама влада, односно њезини званичници.

Париз. Стигла је вест да је председник републике Венецуела, Палаћио, побегао на француски ратни брод који је усидрен код Лугуаире.

Марсељ. Стигла је вест да се у Тонкингу сукобило једно одељење француске војске са гусарима, кад је пошло да тражи једно друго оделење, које је нестало. Убијено је 6 Француза а рањено 13.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 28. септембра у 10 сахата пре подне.)

Земун. Приликом петровачког збора окружни жандар Милојко **опалио је из револвера на Пашића**. Зрно га је промашило и оставило неповређена. У народу ужасно огорчење. Враћају се времена познатог министра — пандура Милојка. „Одјек“ излази после подне. (Та то је баш ужасно! Да видимо шта ће сада учинити краљ. намесници и либерална влада. Ур.)

Будимпешта. Трећа судбена секција посланичког дома уништила је избор посланика барона Ацела, пошто није унешен у ни једну листу бирача.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.